

Aan de Minister van Justitie en Veiligheid, mr. dr. F.B.J. Grapperhaus

Leiden, 14 november 2018

Betreft: consultatie voorstel aanpassing geldigheidsduur verblijfsvergunning asiel

Excellentie,

Graag brengt het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) in het kader van de internetconsultatie over de 'Wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 teneinde te voorzien in aanpassing van de geldigheidsduur van de verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd' de volgende punten onder uw aandacht.

De aanleiding voor deze wetwijziging moet, volgens de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel, worden gezocht in het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' van het kabinet Rutte III. Volgens dat akkoord moet het geboden beschermingsniveau en het kader voor de asielprocedures in alle EU-lidstaten gelijk zijn. Een van de redenen dat Nederland op dit terrein harmonisatie nastreeft is om concurrentie tussen EU-lidstaten - door middel van verslechtering in leefomstandigheden en wetgeving voor asielzoekers - tegen te gaan. Het kabinet wil met het wetsvoorstel bereiken dat Nederland 'meer in de pas (gaat) lopen met andere landen in Europa', waar een meerderheid van de lidstaten aan een eerste verblijfsvergunning asiel¹ een kortere geldigheidsduur toekent dan de vijf jaar die in Nederland gewoon is.

- **Geen bewijs dat Nederland aantrekkelijker is dan lidstaten met kortere termijn**

Het NJCM merkt op dat het verkorten van een eerste verblijfstitel om de aantrekkingskracht van Nederland als veilig land te verminderen niet op feiten gebaseerd is. De oorzaken en reden hiervoor zijn aanzienlijk complexer dan termijnen van verblijfstitels.² Nu de veronderstelde aantrekkingskracht berust op een veronderstelling ontbreekt de noodzaak voor de voorgestelde aanpassing van de geldigheidsduur verblijfsvergunning asiel.

- **Zelden redenen tot intrekking**

Intrekken (of niet verlengen) van asielvergunningen is in de praktijk maar zelden aan de orde. In het uitzonderlijke geval van intrekking voordat de geldigheidsduur van de vergunning verstrijkt, is er sprake van een concrete aanleiding, zoals frauduleus handelen of het beëindigen van categoriaal beschermingsbeleid. Wanneer zich een dergelijke situatie voordoet, kan de verblijfstitel ook op basis van de huidige wetgeving eerder opnieuw worden beoordeeld.

¹ Bedoeld wordt: verblijfstitel asiel voor bepaalde tijd verleend vanwege subsidiaire bescherming.

² Een aantal jaren geleden heeft mr. dr. Marcelle Renema op de Verblifblog van de Vrije Universiteit het onderzoek naar dit argument in kaart gebracht: <http://verblifblog.nl/?p=525> (bezoekt op 14 november 2018).

- **Overbelasting Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en toename procedures**

De IND kampt met enige regelmaat met grote achterstanden in de besluitvorming. Op dit moment duurt het bijna een jaar voordat het eerste gehoor wordt afgenomen.³ Met dit wetsvoorstel wordt de IND nog meer belast door de introductie van nog een wettelijk verplicht herbeoordelingsmoment: eerst na drie jaar verblijf en dan nog eens twee jaar later. Dit zal een grote toename in het aantal juridische procedures met zich meebrengen. Als gevolg hiervan zal de druk op getraumatiseerde vluchtelingen en alle betrokken organisaties alleen maar groter worden, zonder dat het leidt tot andere, noemenswaardige resultaten. Het behoeft geen betoog dat dit onwenselijk en inefficiënt is.

- **Strijdigheid met de plicht tot bevordering van de inburgering**

Herbeoordeling van een vergunning na drie jaar is ook voor de statushouder zeer belastend. De onvermijdelijke onzekerheid en onrust, 'het gevoel op de schopstoel te zitten', hebben een negatief effect op de integratie van statushouders. Dit staat op gespannen voet met artikel 34 van het Vluchtelingenverdrag dat verdragsluitende staten ertoe verplicht de inburgering van vluchtelingen te bevorderen. Zoals de Vereniging Asieladvocaten en -juristen Nederland (VAJN) al heeft opgemerkt, moet het kabinet zich afvragen hoe we kunnen verwachten dat mensen zich aan Nederland gaan binden, als Nederland zich niet aan hen bindt.⁴ Daarbij dient bedacht te worden dat de regelingen met betrekking tot inburgering afgestemd zijn op een vergunningsduur van vijf jaar. Daarom vreest het NJCM dat de tussentijdse toetsing na drie jaar tot onduidelijkheid zal leiden bij de uitvoering van inburgeringsprogramma's⁵ en problemen met werk, inkomen, toeslagen, huisvesting en gezinsherenigingsprocedures.

- **Uitsluitend herbeoordelen bij een concrete aanleiding**

Volgens het NJCM zou herbeoordeling uitsluitend moeten geschieden wanneer daartoe een concrete aanleiding bestaat. Immers, herbeoordelingen waarvan op voorhand vaststaat dat de vergunning niet zal worden ingetrokken zijn zinledig, inefficiënt en belastend voor zowel de IND als de statushouder. Misschien valt dit wel het beste te illustreren aan de hand van een actueel voorbeeld: op dit moment zou het in het geheel niet zinvol zijn om de vergunningen van Syrische statushouders na drie jaar al opnieuw te beoordelen.⁶ Deze zouden namelijk allemaal verlengd worden op basis van het gebrek aan veiligheid in dat land.

Het NJCM ziet, met het doel van de wetswijziging voor ogen, geen aanleiding om de voorgestelde wijzigingen door te voeren. Wij zijn graag bereid om dit nader toe te lichten.

Hoogachtend,
i/o

³ 43 weken om precies te zijn.

⁴ Zie de reactie van de VAJN op het regeerakkoord, 10 oktober 2017: <https://www.vajn.org/wp-content/uploads/2017/10/Uitgebreide-reactie-regeerakkoord-VAJN-1.pdf>.

⁵ In de Wet Inburgering speelt de termijn van drie jaar een belangrijke rol voor statushouders: als binnen die termijn het inburgeringsdiploma wordt gehaald wordt de DUO lening omgezet in een gift.

⁶ Zie de Kamerbrief van 22 oktober 2018 waarin wordt medegedeeld dat het algemene beschermingsbeleid ten aanzien van Syrië niet wordt aangepast: <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2018/10/22/tk-landgebonden-asielbeleid-syrie/tk-landgebonden-asielbeleid-syrie.pdf>.